

Extra aanbevelingen per observatiedoel

Pengreep	Besteed aan het begin van en halverwege elke periode kort aandacht aan het hanteren van een goede pengreep. Dit voorkomt dat de aandacht hierop bij de kinderen verminderd. Daarnaast voorkomt een goede pengreep dat kinderen kramp gaan ervaren bij het schrijven.
Zit- en schrijfhouding	Tijdens elke les in handschriftonderwijs benoemen dat er gelet wordt op het hanteren van de juiste zit- en schrijfhouding. Op de momenten dat er extra aandacht besteed wordt op de pengreep, kan er ook kort extra aandacht gegeven worden aan de zit- en schrijfhouding. Op deze manier blijft dit onderdeel een terugkerend onderwerp en blijft het actueel.
Vloeiend schrijven	Door de extra instructiemomenten handschriftonderwijs komt voor dit onderdeel automatisch meer aandacht. Belangrijk is dat er tijdens deze instructiemomenten de leerkracht de aangeboden lesstof duidelijk voordoet en verwoordt.
Lijnen gebruik	Door bij elke instructie te modelen en te verwoorden hoe een bepaalde letter geschreven dient te worden, kan er meteen aandacht geschonken worden op het gebruik van de lijnen.
Concentratie	Maak regelmatig duidelijk aan de kinderen wat het nut is van schrijven en neem het als leerkracht ook serieus. Dit maakt dat kinderen schrijven serieuzer gaan benaderen en er een betere concentratie voor gaan krijgen. Een extra aanbeveling is het leuk maken van de instructiemomenten. Neem naast de methode ook eens de moeite om een andere werkvorm in te zetten, dit maakt dat kinderen het ontwikkelen van het handschrift niet alleen linken aan het maken van een les uit het boekje.
Benodigde tijd	Omdat het op tempo schrijven bij kinderen van groep 4 geen vereiste is, wordt hier geen aanbeveling voor gegeven. Echter zullen de meerdere instructiemomenten wel maken dat kinderen een hoger tempo zullen ontwikkelen. Dit in het kader van alles wat je aandacht geeft, groeit.
Leesbaarheid	Ook bij dit laatste observatiedoel komt de algemene aanbeveling naar voren. Meer instructiemomenten geven een positief effect op de leesbaarheid van het handschrift.